

งานประชุมวิชาการสมาคมพุดมวิทยาและเวชศาสตร์ผู้สูงอายุไทย ประจำปี พ.ศ. 2563
เรื่อง Integrated Health and Social care for Longevity

Received: 2 February 2020
Revised: 11 March 2020
Accepted: 1 March 2020

A study of oral mucositis in elderly cancer patient after received chemotherapy

Kitiya Phongsuphot*, Jutharat Chimruang**, Chaidan Intapa***

*Dentist, Uttaradit Hospital.

**Assistant Professor, Ph.D. Department of Preventive Dentistry, Faculty of Dentistry, Naresuan University

***Assistant Professor, Ph.D. Department of Oral Diagnosis, Faculty of Dentistry, Naresuan university

Oral mucositis is a major complication in cancer patients undergoing chemotherapy. The complication can cause burning sensation leading to decreased appetite, immunocompromisation or even rehospitalization. Complication that occurred in special group of patient, especially in the elderly cancer patient which usually found weak and living with more risk factors than others, may often prone to a high severity of oral mucositis.

Objective: The study was to investigate the incidence of oral mucositis in elderly cancer patient who have received chemotherapy at Uttaradit hospital.

Materials and Methods: The prospective cohort study since 23 Aug - 5 Dec 2019 in 33 elderly cancer patients. Data were collected by only one investigator prior to the first cycle of chemotherapy using demographic questionnaire, MNA malnutrition questionnaire, and World Health Organization (WHO 1979) mucositis examination form. The data were collected again within 1-2 week after each cycle of chemotherapy using only WHO 1979 mucositis examination form. Three cycles of chemotherapy had been followed and then analyzed by descriptive statistics.

Result: Incidence of oral mucositis was found in 30 patients (90.9%). Twenty patients (67%) were recorded after the first cycle of chemotherapy, 4 patients (13%) after the second cycle, and 6 patients (20%) after the third cycle respectively. The incidence recorded were found involved by several factors included Gender (female) (18 patients (60%)), (gastrointestinal cancer) (9 patients (30%)), other types of cancer (21 patients (70%)), MNA scores (score 0-11) (29 patient (96.7%)), Underlying diseases (18 patients(60%)), cardiovascular disease (11 patients (30%)), and 5-FU based chemotherapy (12 patients (40%)).

Conclusions: Since oral mucositis can be found in the first cycle of chemotherapy among elderly group of cancer patient, it should be mandatory to closely monitored for oral mucositis in this group of patient. Regular oral check up should also be done in those patients in every cycle of chemotherapy.

Keywords: oral mucositis, chemotherapy, elderly, cancer patients, elderly cancer patient

งานประชุมวิชาการสมาคมพฤฒาวิทยาและเวชศาสตร์ผู้สูงอายุไทย ประจำปี พ.ศ. 2563
เรื่อง Integrated Health and Social care for Longevity

การศึกษาภาวะเยื่อช่องปากอักเสบในผู้สูงอายุโรคมะเร็งหลังได้รับยาเคมีบำบัด

กิตติยา พงษ์สุพัต จุฑารัตน์ ฉิมเรือง* ชายแดน อินตะปา**

*ทันตแพทย์ชำนาญการ สังกัด ฝ่ายทันตกรรม โรงพยาบาลอุดรดิตถ์

**ผู้ช่วยศาสตราจารย์ทันตแพทย์หญิง ดร. สังกัด ภาควิชาทันตกรรมป้องกัน คณะทันตแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น

***ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ทันตแพทย์ ดร. สังกัด ภาควิชาทันตกรรมวินิจฉัย คณะทันตแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น

บทคัดย่อ : ภาวะเยื่อช่องปากอักเสบเป็นภาวะแทรกซ้อนในช่องปากที่สำคัญในผู้ป่วยโรคมะเร็งที่ได้รับยาเคมีบำบัด โดยทำให้เกิดอาการเจ็บในช่องปาก รับประทานอาหารได้น้อยลง มีผลให้ภูมิคุ้มกันบกพร่อง หรือแม้แต่การกลับมานอนโรงพยาบาลซ้ำ ภาวะแทรกซ้อนนี้หากเกิดในผู้ป่วยกลุ่มพิเศษ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในกลุ่มผู้ป่วยโรคมะเร็งสูงวัย จะมีแนวโน้มการเกิดภาวะเยื่อช่องปากอักเสบในระดับรุนแรง เนื่องจากผู้ป่วยกลุ่มนี้มีปัจจัยเสี่ยงมากกว่ากลุ่มผู้ป่วยทั่วไป

จุดประสงค์ : เพื่อศึกษาอุบัติการณ์การเกิดภาวะเยื่อช่องปากอักเสบในผู้ป่วยสูงอายุโรคมะเร็งที่ได้รับยาเคมีบำบัด ในโรงพยาบาลอุดรดิตถ์

วิธีการและเครื่องมือที่ใช้ : การศึกษาแบบติดตามไปข้างหน้าตั้งแต่วันที่ 23 สิงหาคม – 5 ธันวาคม 2562 ในกลุ่มตัวอย่างจำนวน 33 คน ทำการเก็บข้อมูลโดยผู้เก็บข้อมูลจำนวน 1 คน โดยเก็บข้อมูลก่อนรับยาเคมีบำบัดครั้งแรก ด้วยแบบบันทึกส่วนบุคคล แบบประเมินภาวะโภชนาการ (MNA) และแบบตรวจภาวะเยื่อช่องปากอักเสบตามเกณฑ์ องค์การอนามัยโลก (WHO1979) หลังจากนั้นเก็บข้อมูลอีกครั้งภายใน 1-2 สัปดาห์หลังได้รับยาเคมีบำบัดด้วยแบบตรวจภาวะเยื่อช่องปากอักเสบตามเกณฑ์องค์การอนามัยโลก (WHO1979) โดยติดตามเป็นระยะเวลา 3 รอบของการรักษา และใช้สถิติเชิงพรรณนา

ผลการศึกษา : พบอุบัติการณ์การเกิดภาวะเยื่อช่องปากอักเสบในกลุ่มตัวอย่างจำนวน 30 คน (ร้อยละ 90.9) เกิดหลังรับยาเคมีบำบัดรอบที่ 1 จำนวน 20 คน (ร้อยละ 67) รอบที่ 2 จำนวน 4 คน (ร้อยละ 13) รอบที่ 3 จำนวน 6 คน (ร้อยละ 20) ลักษณะที่พบในกลุ่มตัวอย่างดังกล่าวได้แก่ เพศหญิงจำนวน 18 คน (ร้อยละ 60) โรคมะเร็งทางเดินอาหาร จำนวน 9 คน (ร้อยละ 30) โรคมะเร็งชนิดอื่น ๆ จำนวน 21 คน (ร้อยละ 70) ค่า MNA เท่ากับ 0-11 คะแนน จำนวน 29 คน (ร้อยละ 96.7) มีโรคประจำตัวจำนวน 18 คน (ร้อยละ 60) เป็นโรคระบบหลอดเลือดและหัวใจจำนวน 11 คน (ร้อยละ 30) และได้รับยาเคมีบำบัดที่มีส่วนประกอบหลักเป็น 5-FU จำนวน 12 คน (ร้อยละ 40)

สรุป : ภาวะเยื่อช่องปากอักเสบในผู้ป่วยโรคมะเร็งสูงวัยสามารถพบได้ตั้งแต่การรับยาเคมีบำบัดรอบที่ 1 ดังนั้นจึงควรมีการติดตามและป้องกันภาวะเยื่อช่องปากอักเสบในผู้ป่วยโรคมะเร็งสูงวัยหลังจากได้รับยาเคมีบำบัดอย่างใกล้ชิด การตรวจช่องปากผู้ป่วยกลุ่มดังกล่าวอย่างสม่ำเสมอในทุกรอบของการรักษานั้น เป็นสิ่งสำคัญ

คำสำคัญ : ภาวะเยื่อช่องปากอักเสบ, ยาเคมีบำบัด, ผู้สูงอายุ, ผู้ป่วยมะเร็ง, ผู้ป่วยโรคมะเร็งสูงวัย